

פרויקט הצרכה אוטורית ושפתית

“שיחה עם ילדים” העשרת שפה בגיל הרך

לילד בעל שפה עשירה נפתחות דלתות המאפשרות לו התפתחות טובה יותר של יכולות קוגניטיביות, תקשורתיות, חברתיות ורגשיות. אז איך עושים את זה?

- המללת העולם: להפוך את החוויות החושיות של הילד (את מה שעושים, מרגישים, רואים ושומעים) - למילים. לדבר הרבה, בהקשרים מגוונים. לוו את הפעולות שלכם במלים (“ועכשיו ננגב אותך טוב טוב..”), תארו את הפעולות שלו (“אתה מסיע את האוטו בכל הבית!”). תארו גם פעולות של אנשים אחרים (“אתה רואה את הגנן? אתה רואה איך הוא גוזם את הענפים?”)
- להשאיר מקום: להשאיר בשיחה מקום לרעיונות של הילד, ליוזמות שלו. מה מעניין אותו? על מה הוא רוצה לדבר? מה נעשה? מה עוד אפשר לעשות?
- לדבר הרבה על מה שהיה: ללמד את הילד לספר מחוויותיו, כמו שמספרים סיפור מספר (“איזה יום ארוך היה לנו! הלכנו לגינה.. ופגשנו את... והתגלשת במגלשה הכי גבוהה... ואז קנינו ארטיק...”). הילד שומע איך מארגנים את החוויות שלו במילים ולומד כך לספר חוויה. חשוב- לא לדרוש מהילד לספר, אלא להיות אנחנו נותני הדגם המתארים את החוויה, והילד יצטרף באם ירצה.
- לדבר הרבה על מה שהיה: כך אנחנו גם מכינים אותו רגשית למה שיבוא (“כשנחזור הביתה, קודם כל נתקלח אח”כ נאכל...”), או “במסיבה היום תהיה ליצינית”) וגם “מציפים” את אוצר המילים הרלוונטי (“היום נוסעים לדודה **שולה**, נחגוג אצלה **סדר** פסח, תחפש את **האפיקומן**...”). כך שהילד למעשה נזכר במילים המתאימות וכשהוא נתקל בהן “בזמן אמת”, קל לו יותר להבין אותן מתוך ההקשר.
- לא לבחון, לתת מודל: התפקיד של שאלה הוא להשיג מידע שאין לי. כשאנחנו שואלים את הילד כל הזמן שאלות שאנחנו יודעים את התשובה לבד (“איזה חג מגיע עכשיו?”), הילד כל הזמן במבחן ובמתח. במקום זאת, אפשר פשוט לספר לו (“מחר נלך לקנות תחפושות כי תיכף מגיע פורים, בפורים נתחפש”), הוא ילמד מזה הרבה יותר, ויראה לנו שהוא יודע ברגע שיתאים לו.

מועצה מקומית אזור המחלקה לחינוך - שירות פסיכולוגי חינוכי מרכז רב תחומי

- לא לתקן, לתת מודל: כשילד טעה במובן מסוים (בבחירת מילה מתאימה, בהטיה של המילה, בהגייה שלה וכו'), פשוט תנו לו מודל נכון ואל תאמרו "לא נכון" (אם הילד אומר למשל "השקית נשבר" - "נכון, השקית נקרעה").
- פיתוח המשחק הדמיוני: שתפו פעולה עם היוזמות שלהם למשחקי דמיון, וזמו גם בעצמכם. אין צורך בהרבה צעצועים, להפך.. עודדו את הגמישות המחשבתית בכך שכל חפץ יכול להיות כל דבר. ואפילו אפשר בלי חפצים כלל...
- הקריאו ספרים: ספרים מפגישים עם עולמות אחרים, אוצר מילים ומבני משפטים אחרים. הקראת וקריאת ספרים מאריכה את טווח הקשב, משכללת יכולות הבנת שפה. אל תשכחו לטפס איתם באורך ומורכבות הספרים.
- עודדו חשיבה: לנחש, להסיק מסקנות ולהסביר איך ידעו, לנבא מה יקרה אם... ומה היה קורה אם לא... ולמה זה ככה, ואיך יודעים ש... אל תמהרו לפתור את כל הבעיות, המתינו ליצירתיות שלהם. עודדו למצוא יותר מפתרון אחד... (אוי לא, תכננתי להכין קינוח ונגמר לנו הקמח.. מה נעשה?)

בעזרת שיתוף במטלות הבית היומיומיות כגון: כביסה, ניקיון, קניות, בישול וכו' ניתן להעשיר את היכולות השפתיות של ילדכם, לדוגמא במהלך הכנת ארוחת ערב ניתן:

- להעשיר אוצר מילים:

- השתמשו בפעלים מדויקים: לקלף (ולא להוריד קליפה), לטגן חביתה, לערבב, לתבל, לאפות, לרתוח, להמליח, למרוח....
- הרחיבו תארים: שימו לב איך הקליפה של העגבנייה חלקה, הסכין חד, הלימון חמוץ, והלחם כבר פרוס או מרוח. ניתן גם להדגיש מצבים רגשיים של הילד כגון: מבוהל, נרגש, מתבייש וכו'.
- שמות עצם: השתמשו במילים המדויקות לחפצים שמשתמשים בהם כגון תרוווד, קלפן וכו'.
- הדגישו את שמות הקטגוריות, ואת הפריטים השייכים לאותה קטגוריה. למשל, בקשו מהם להביא צלחת מארון הכלים, מזלג ממגירת הסכום, עגבנייה ממגירה הירקות ומחבת מהארון בו יש כלי בישול.
- ארגנו את הבית והצעצועים שלהם לפי קטגוריות, וכשאתם מסדרים, הדגישו את שמות הקטגוריות. (שים את המטוס עם הכלי תחבורה, ואת הזברה עם כל החיות) דבר זה גם יעזור להם לארגן לזכור ולשלף את כל אוצ"מ אשר גדל מאוד בגילאים

מועצה מקומית אזור המחלקה לחינוך - שירות פסיכולוגי חינוכי מרכז רב תחומי

אלו.

- רצף וחשיבה:

- עזרו להם להבין את רצף ההכנה, תכננו עמם מה נביא כדי שנכין את הארוחה, תנו להם לפתור בעיות שקורות במהלך ההכנה (כגון: נשפך לי יותר מידי שמן למחבת, נשרפה לי החביתה) הקשיבו לרעיונותיהם, חזרו על שלבי ההכנה ובסוף שחזרו אותם- חזרו על התהליך. לבסוף ניתן לספר לחבר משפחה שלא היה איך הכנו את הארוחה. ניתן לצלם את הילד עוזר להכין, כך שיוכל להסתכל בתמונות ולתאר את התהליך של הכנת הסלט.

זכרו - לא לבחון, אלא לתת דגם ומודל תקין אותו ילמדם ילדכם לאורך זמן.

וכמובן להנות מחוויית ההכנה, לשוחח עם ילדכם, לתת לו דגם של הסבר ושיהיה טעים!

בהצלחה!

הצוות הרב תחומי